

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΝΕΟΛΑΙΑΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΕΝΙΑΙΕΣ ΤΕΛΙΚΕΣ ΑΠΟΛΥΤΗΡΙΕΣ ΓΡΑΠΤΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ 2024-2025

Γ' ΤΑΞΗΣ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ: 26 Μαΐου 2025

ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ

Α' ΣΕΙΡΑ

ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: 1Γ

ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΓΡΑΠΤΗΣ ΕΞΕΤΑΣΗΣ: 135 λεπτά

ΤΟ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΟ ΔΟΚΙΜΙΟ ΑΠΟΤΕΛΕΙΤΑΙ ΑΠΟ ΠΕΝΤΕ (5) ΣΕΛΙΔΕΣ

ΟΔΗΓΙΕΣ (για τους εξεταζόμενους)

- Στο εξώφυλλο του τετραδίου απαντήσεων να συμπληρώσετε όλα τα κενά με τα στοιχεία που ζητούνται.
- Να απαντήσετε ΟΛΑ τα ερωτήματα.**
- Να μην αντιγράψετε τα θέματα** στο τετράδιο απαντήσεων.
- Να μη γράψετε πουθενά στις απαντήσεις σας **το όνομά σας**.
- Να απαντήσετε στο τετράδιό σας σε όλα τα θέματα **μόνο με μπλε πένα** ανεξίτηλης μελάνης.
- Απαγορεύεται η χρήση διορθωτικού υγρού ή διορθωτικής ταινίας.

Η κουλτούρα της ανεκτικότητας διδάσκεται

Η σημερινή ημέρα (16 Νοεμβρίου) αποτέλεσε την αφορμή να ανακληθούν στη μνήμη εικόνες πρόσφατων γεγονότων που αποτυπώνουν τη σκληρότητα, την αδιαλλαξία και την έλλειψη ανεκτικότητας ακόμη και στον αιώνα τον οποίο διανύουμε. [...] Οι καθημερινές παραβιάσεις δικαιωμάτων, τα περιστατικά ωμής βίας και οι βασανισμοί ανθρώπων εξαιτίας κάποιου ιδιαίτερου χαρακτηριστικού, διαφορετικής προέλευσης, διαφορετικού τρόπου σκέψης και συμπεριφοράς, αποδεικνύουν πως ο ρατσισμός είναι πανταχού παρών. Ας αναλογιστούμε πόσο αίμα έχει χυθεί, πόσοι πόλεμοι έχουν διεξαχθεί στην πορεία της ιστορίας, πόσες καταστροφές έχουν σημειωθεί στην ανθρωπότητα, εξαιτίας της μισαλλοδοξίας.

Η αναβίωση του ρατσισμού σε όλες τις μορφές συνδέεται με έναν βαθύτερο φόβο, τον φόβο των διασπαστικών τάσεων. Οι περισσότεροι άνθρωποι αποστρέφονται την υπέρβαση των σχημάτων, γιατί αισθάνονται πιο ασφαλείς μέσα σε μια αναμενόμενη σχηματοποιημένη ζωή με συγκεκριμένες νόρμες, καθιερωμένες αξίες και ταυτολογική επικοινωνία. Θεωρούν πως ο διαφορετικός τους ταραίζει τα «λιμνάζοντα ύδατα» και τους βγάζει από την κανονικότητά τους, για αυτό και τον πολεμούν. Ακόμη και έναν πρωτοποριακό τρόπο σκέψης, μια ριζοσπαστική ιδεολογία, μια ρηξικέλευθη στάση ζωής, όσο πρωτότυπη κι αν είναι, φοβούνται πως θα προκαλέσει τριβές και συγκρούσεις επικίνδυνες για την κοινωνική ομαλότητα. Δεν μπορούν να αντιληφθούν πως αυτό που χαρακτηρίζουν ως επικίνδυνο θα μπορούσε να ανοίξει πιο φωτεινούς δρόμους στα κεφάλαια της ιστορίας. Η ανοχή σε καθετί που μας ξεπερνάει ιδεολογικά και απέχει από τη δική μας στάση ζωής βοηθά στο να αντιλαμβανόμαστε σε εντελώς διαφορετικούς τρόπους σκέψης και να φιλιώνουμε μεταξύ μας, εξασφαλίζοντας την κοινωνική συνοχή και αρμονία.

Η αρετή της ανεκτικότητας δημιουργεί γέφυρες επικοινωνίας και συμβάλλει στη διαμόρφωση υγιούς κοινωνίας με ισχυρούς δεσμούς. Η δύναμή της είναι καθοριστική σε μια κοινωνία κοινωνικού αποκλεισμού των διαφορετικών. Η μετάδοση της εν λόγω αρετής είναι σημαντικό να επιτευχθεί στα πρώτα στάδια της ζωής του ατόμου και σε έναν από τους βασικούς χώρους κοινωνικοποίησης, όπως είναι το σχολείο. Κι αυτό για τον απλό λόγο πως ένα κατάλληλο εκπαιδευτικό σύστημα έχει τη δυναμική να εξουδετερώσει τα «χαραγμένα» στερεότυπα που το παιδί έχει προσλάβει από τον ακατάλληλο μέχρι τώρα περίγυρό του.

Ο ρόλος του εκπαιδευτικού μπορεί να γίνει κομβικός. Ο δάσκαλος είναι ο μαέστρος της τάξης, που θα ενορχηστρώσει και θα ενώσει διαφορετικές φωνές, για να καταλήξει σε ένα εύηχο κοινωνικό αποτέλεσμα. Ο ίδιος θα πρέπει να αναζητά την ποικιλομορφία, να αποδέχεται διαφορετικές ταυτότητες και αντισυμβατικούς τρόπους σκέψης εντός και εκτός της σχολικής κοινότητας, για να δημιουργήσει έναν πολύχρωμο καμβά υγιών και ολοκληρωμένων προσωπικοτήτων και να συνεργάζεται σε μια τάξη και ένα σχολείο χωρίς αποκλεισμούς. [...]

Μαρία Δ. Πετροπούλου, *Το Βήμα*, 16 Νοεμβρίου 2022.
<https://www.tovima.gr/2022/11/16/opinions/3683745/>
(απόσπασμα και διασκευή)

A.I. ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ ΚΑΙ ΜΟΡΦΗΣ ΑΔΙΔΑΚΤΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ

(Μονάδες 30)

A.I.1. Να εντοπίσετε στην πρώτη (1^η) παράγραφο **δύο (2)** τρόπους με τους οποίους εκδηλώνεται η ρατσιστική συμπεριφορά απέναντι σε ανθρώπους με διαφορετικά χαρακτηριστικά.

(μονάδες 3)

A.I.2. Να καταγράψετε τη θεματική πρόταση της δεύτερης (2^{ης}) παραγράφου και να αναφέρετε **δύο (2)** επιχειρήματα που χρησιμοποιεί η συγγραφέας στις λεπτομέρειες της ίδιας παραγράφου.

(μονάδες 4)

A.I.3. Να εξηγήσετε, με αναφορά σε **δύο (2)** σημεία της 4^{ης} παραγράφου, ποιος είναι ο ρόλος του εκπαιδευτικού στην καλλιέργεια της ανεκτικότητας και να αναφέρετε αν συμφωνείτε ή διαφωνείτε, δικαιολογώντας την απάντησή σας.

(μονάδες 4)

A.I.4. «Η αρετή της ανεκτικότητας δημιουργεί γέφυρες επικοινωνίας και συμβάλλει στη διαμόρφωση υγιούς κοινωνίας με ισχυρούς δεσμούς.» (3^η παράγραφος)

Να προσδιορίσετε με ποια σημασία (κυριολεκτική ή μεταφορική) χρησιμοποιείται η λέξη «γέφυρες» στο πιο πάνω απόσπασμα και να εξηγήσετε τι θέλει να πετύχει η συγγραφέας με τη συγκεκριμένη σημασία της λέξης αυτής.

(μονάδες 3)

A.I.5. «Οι περισσότεροι άνθρωποι αποστρέφονται την υπέρβαση των σχημάτων, γιατί αισθάνονται πιο ασφαλείς μέσα σε μια αναμενόμενη σχηματοποιημένη ζωή με συγκεκριμένες νόρμες, καθιερωμένες αξίες και ταυτολογική επικοινωνία. Θεωρούν πως ο διαφορετικός τους ταραίζει τα “λιμνάζοντα ύδατα” και τους βγάζει από την κανονικότητά τους.»

Να εντοπίσετε στο πιο πάνω απόσπασμα του κειμένου και να γράψετε:

α. μία (1) κύρια πρόταση και **μία (1)** δευτερεύουσα ονοματική πρόταση.

(μονάδες 3)

β. μία (1) δευτερεύουσα επιρρηματική πρόταση, δηλώνοντας το είδος και τον συντακτικό της ρόλο.

(μονάδες 4)

γ. δύο (2) προτάσεις που συνδέονται μεταξύ τους παρατακτικά, δικαιολογώντας την απάντησή σας.

(μονάδες 3)

A.I.6. Να ξαναγράψετε την πιο κάτω περίοδο λόγου μετατρέποντας την υπογραμμισμένη φράση σε δευτερεύουσα τελική πρόταση, κάνοντας τις αναγκαίες αλλαγές:

Χρειαζόμαστε την αρετή της ανεκτικότητας για τη διαμόρφωση μιας υγιούς κοινωνίας.

(μονάδες 2)

A.I.7. Να γράψετε **ένα (1)** τονικό παρώνυμο για κάθε μια από τις πιο κάτω υπογραμμισμένες λέξεις:

«...σε έναν από τους βασικούς χώρους κοινωνικοποίησης, όπως είναι το σχολείο.»

(μονάδες 2)

A.I.8. Να γράψετε **ένα (1)** αντώνυμο για κάθε μια από τις πιο κάτω υπογραμμισμένες λέξεις, χωρίς να αλλάξετε τον γραμματικό της τύπο.

- «...αυτό που χαρακτηρίζουν ως επικίνδυνο θα μπορούσε να ανοίξει πιο φωτεινούς δρόμους στα κεφάλαια της ιστορίας»
- «Ο ίδιος θα πρέπει να αναζητά την ποικιλομορφία, να αποδέχεται διαφορετικές ταυτότητες...»

(μονάδες 2)

A. II. ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΓΡΑΠΤΟΥ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΟΥ ΛΟΓΟΥ

(Μονάδες 40)

«Η μετάδοση της αρετής της ανεκτικότητας είναι σημαντικό να επιτευχθεί στα πρώτα στάδια της ζωής του ατόμου και σε έναν από τους βασικούς χώρους κοινωνικοποίησης, όπως είναι το σχολείο».

Με αφορμή τη Διεθνή Ημέρα Ανεκτικότητας, το σχολείο σου διοργανώνει εκδήλωση με θέμα «Σχολείο: Στον αγώνα κατά του ρατσισμού».

Στην εκδήλωση αυτή καλείσαι, ως εκπρόσωπος του «Ομίλου Ισότητας», να εκφωνήσεις ομιλία στην οποία θα παρουσιάσεις **δύο (2)** αίτια που οδηγούν τους ανθρώπους σε ρατσιστικές συμπεριφορές και θα προτείνεις **δύο (2)** τρόπους μέσω των οποίων το σχολείο θα μπορούσε να συμβάλει στην καλλιέργεια αντιρατσιστικών συμπεριφορών.

(Έκταση: τουλάχιστον 250 λέξεις)

Σημείωση: Δεν επιτρέπεται να αναφέρεις το ονοματεπώνυμό σου ή οποιοδήποτε άλλο στοιχείο, το οποίο μπορεί να αποκαλύψει την ταυτότητά σου.

I. ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Χαλίλ Γκιμπράν, «Ο Προφήτης»

Μωρό κρατώντας στην αγκάλη μια γυναίκα ζήτησε.
Μίλησέ μας για τα Παιδιά.
Κι εκείνος αποκρίθηκε.
Δεν είναι παιδιά σας τα παιδιά.
Γιοι και κόρες είναι της λαχτάρας της Ζωής για τη Ζωή. 5
Τα βοηθάτε νά 'ρθουν στη ζωή, αλλά δεν έρχονται από εσάς.
Ζουν μαζί σας, αλλά δε σας ανήκουν.
Δώστε τους την αγάπη σας, όχι τις ιδέες σας.
Τις δικές τους ιδέες έχουν. 10
Στεγάστε το σώμα τους, όχι την ψυχή τους.
Η ψυχή τους ενοικεί στον οίκο του μέλλοντος,
εκεί που δεν μπορείτε να πάτε μήτε στα όνειρά σας.
Προσπαθήστε να τους μοιάσετε, μη θελήσετε να σας μοιάσουν.
Η ζωή πίσω δεν τραβά, δε σταματά στο χθες.
Εσείς είστε τα τόξα. Από σας θα πετάξουν μπροστά τα παιδιά σας 15
σαν βέλη ζωντανά.
Ο Τοξευτής κοιτάζει το στόχο πάνω στο μονοπάτι του άπειρου.
Σας λυγίζει δυνατά, για να φύγουν γοργά και μακριά τα βέλη του.
Δεχτείτε χαρούμενα το λύγισμα στο χέρι του Τοξευτή.
Εκείνος αγαπά τα βέλη που τοξεύονται, 20
αγαπά όμως και το δυνατό το τόξο.

Ερώτηση Β1

Να αναφέρετε το κεντρικό θέμα του ποιήματος «Ο Προφήτης» και να εξηγήσετε με ποιο σχήμα λόγου παρουσιάζεται αυτό στους στίχους 15-21. Να τεκμηριώσετε με αναφορές στο κείμενο.

(μονάδες 10)

II. ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΔΙΔΑΓΜΕΝΟΥ ΜΕ ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ**ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ**

Παντελής Μηχανικός, «Γράμμα»

Αγαπητή μου μητέρα,

Η Αγάπη σου, σε πληροφορώ μου δυσκολεύει τη ζωή. Εδώ πέρα δεν υπάρχει άλλη διέξοδος. Περπατώ στους δρόμους με την ύπαρξή μου γραμμένη κάτω απ' τα παπούτσια μου, που τη ζουλεί το κάθε μου πάτημα. Καμιά φορά βγάζουμε το παπούτσι μας και το πετάμε στον αέρα, γιατί είναι ανάγκη να παίξουμε. Κάποια μέρα μπορεί να το χάσω μέσα σ' αυτή την οχλοβοή μαζί με ό,τι έχει γραμμένο από κάτω.	5
Εσύ μου είπες να μην τα κάνω όλ' αυτά. Μα ακριβώς σου γράφω για να σε πληροφορήσω πως δεν γίνεται διαφορετικά. Δεν μπορώ να σ' ευχαριστήσω. Η αγάπη σου με τραβά από τα μαλλιά, όταν εγώ μάχομαι ολάκερος, μ' αποσπά δυνάμεις, αυτή την κρίσιμη στιγμή, που μόνο με μαντήλια βρεμένα στο αίμα προσπαθούμε να δροσίσουμε το μέτωπο των ζαλισμένων μας πεπιοιθήσεων.	10
Εσύ μου είπες να μην τα κάνω όλ' αυτά. Μα ακριβώς σου γράφω για να σε πληροφορήσω πως δεν γίνεται διαφορετικά. Δεν μπορώ να σ' ευχαριστήσω. Η αγάπη σου με τραβά από τα μαλλιά, όταν εγώ μάχομαι ολάκερος, μ' αποσπά δυνάμεις, αυτή την κρίσιμη στιγμή, που μόνο με μαντήλια βρεμένα στο αίμα προσπαθούμε να δροσίσουμε το μέτωπο των ζαλισμένων μας πεπιοιθήσεων.	15
Εσύ μου είπες να μην τα κάνω όλ' αυτά. Μα ακριβώς σου γράφω για να σε πληροφορήσω πως δεν γίνεται διαφορετικά. Δεν μπορώ να σ' ευχαριστήσω. Η αγάπη σου με τραβά από τα μαλλιά, όταν εγώ μάχομαι ολάκερος, μ' αποσπά δυνάμεις, αυτή την κρίσιμη στιγμή, που μόνο με μαντήλια βρεμένα στο αίμα προσπαθούμε να δροσίσουμε το μέτωπο των ζαλισμένων μας πεπιοιθήσεων.	20

Παντελής Μηχανικός, *Παρεκκλίσεις*, 1957
στο *Ποιήματα, συλλογές και άλλα*, Λευκωσία, Εκδόσεις Χρυσοπολίτισσα, 1982, σ.19.

Ερώτηση Β2

α) Να αναφέρετε **δύο (2)** συμβουλές του προφήτη προς τους γονείς στο ποίημα «Ο Προφήτης» και να εξηγήσετε κατά πόσον η μητέρα του ποιητικού υποκειμένου στο ποίημα «Γράμμα» εφαρμόζει αυτές τις συμβουλές. Να τεκμηριώσετε με αναφορές στα δύο ποιήματα.
(μονάδες 10)

β) Να σημειώσετε σε ποιο ρηματικό πρόσωπο μιλούν: i. ο προφήτης στο ποίημα «Ο Προφήτης» και ii. το ποιητικό υποκείμενο στο ποίημα «Γράμμα». Να συσχετίσετε τη χρήση του συγκεκριμένου ρηματικού προσώπου με το ύφος κάθε ποιήματος.
(μονάδες 10)

ΤΕΛΟΣ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΟΥ ΔΟΚΙΜΙΟΥ
ΣΑΣ ΕΥΧΟΜΑΣΤΕ ΚΑΘΕ ΕΠΙΤΥΧΙΑ